

Pred robotníkmi stoja už vyše mesiaca nové úlohy, nielen mzdové, nielen odborárske, ale omnoho vážnejšie a zodpovednejšie. Robotníci si musia byť toho plne vedomí, musia sa pustiť do tejto veľkej práce, musia sa učiť pilne. Musia dobehnúť čo najrýchlejšie všetko, k čomu sa doteraz nikdy nemohli dostať, aby tak pripravili sebe i ostatným takú budúcnosť, za akú bojujú i pracujú.

Pravda, 11. 10. 1944, čís. 28. — Téz Perom a krvou, Bratislava 1959, str. 181—183.

[79]

1944, 13. říjen. Německá. — Z projevu Marka Čulena na schůzi rolníků o zásadách, na nichž bude vybudován nový život slovenského pracujícího rolnictva.¹

Vo svätom boji slovenského národa proti nemeckým votrelcom zastávajú si svoje miesto aj roľníci. Vo vojenskej či partizánskej uniforme odrážajú útoky Nemcov a sami smelo udieľajú do nich, aby ich vyprášili z našej krajiny. A pokiaľ ostali doma, na svojich gazdovstvách, pomáhajú slovenskému vojsku a partizánom tým, že ich zásobujú svojimi výrobkami. Prečo to robia? Preto, lebo ako dobrí Slováci nemôžu pripustiť, aby nad Slovenskom panoval Nemec a Maďar, a ako roľníci nemienia strpieť, aby si s plodmi ich zeme a ich práce rozkazovali cudzí dobyvatelia a vyžierači.

Ale slovenskí roľníci cítia a vedia ešte niečo: že keď sa nám podarí pomocou veľkého slovanského Ruska striasť so seba jarmo, ktoré nám položili na šiju nepriatelia slovanských národov, nemeckí fašisti a s druhej strany maďarskí grófi, tým sa nám naskytne jedinečná príležitosť, aby sme si lepšie zariadili svoj národný život a aby sa podstatne zlepšil najmä tiež život slovenského roľníckeho ľudu.

No bratislavskí zradcovia, ktorí vydali Slovensko Nemcom a stali sa zato ich šafármi a drábmi, strašia roľníkov, že náš jednotný protinemecký odboj ich existenčne poškodí. Strašia ich najmä tým, že my, komunisti, im vezmeme pôdu. Je to ničomná lož, aká môže vystať len od zapredancov. Naopak, pôda roľníkov je nám svätá, nedotknuteľná. Bránime ju teraz proti Nemcom a bránili by sme ju proti každému, kto by chcel na ňu siahnúť. Pôda musí ostať roľníkovi, jemu patrí, lebo on na nej pracuje.

Viac! Treba mu umožniť, aby ju obrábal v pokoji a mal z nej čo najväčší užitek.

Čo potrebuje roľnícky ľud?

Sme presvedčení, že ťažké, ba biedne polozenie väčšiny slovenských roľníkov by sa dalo pomerne v krátkom čase citeľne zlepšiť. Sme tej mienky, že hneď v prvých časoch nového štátneho života, ktorý si vybudujeme s Čechmi a Karpatskými Ukrajincami ako rovní s rovnými, treba na zlepšenie roľníckeho života uskutočniť tieto opatrenia:

1. Len čo prejdú mimoriadne časy, vyvolané vojnovými pomermi, bude treba dať roľníkom slobodu voľne nakladať so svojimi výrobkami. Aby boli roľníci chránení pred klesaním cien, môže sa zachovať monopolný výkup obilia, ale s podmienkou, že v monopole bude rozhodovať malý a stredný roľník. Drobnému roľníkovi sa musia zaručiť také ceny, ktoré zaistia jemu a jeho rodine slušný život.

¹ Tento projev, pořádaný dne 13. října 1944, byl součástí rozsáhlé mobilizační kampaně o rolnické politice strany, na níž se podílel M. Čulen neúnavně od svého přiletu ze Sovětského svazu na Slovensko na základě podrobných tézí, vypracovaných Janem Švermou (podle Perom a krvou, str. 22). M. Čulen řečnil na shromážděních rolníků, na okresních konferencích a veřejných schůzích KSS i v závodech, navštěvoval partyzánské oddíly a besedoval s vojáky o politice komunistické strany (viz např. Pravda z 10. 10. 1944 „Verejná schôdzka KSS v Podbrezovej“).

2. Dane nesmú byť takým zaťažením, aby stlačovali životnú úroveň roľníkov. Bude teda potrebná daňová reforma v prospech roľníckeho ľudu. Treba najmä zmierniť spotrebné dane zo základných článkov dennej potreby, ktoré najviac zaťažujú roľníka a robotníka.

3. Veľká časť pracujúcich roľníkov sa zadĺžila, a to nie svojou vinou, ale preto, že hospodárske pomery boli určované záujmami veľkých kapitalistov. Nie je spravodlivé, aby roľník ešte aj v budúcnosti trpel pre minulé kapitalistické hospodárenie a aby nemal istú ani strechu nad hlavou.

Preto bude treba uskutočniť ďalekosiahle oddĺženie roľníkov.

4. Nemeckí nacisti, títo naši úkladní vrahovia, majú v rukách veľa slovenskej zeme. Podobne aj maďarskí džentríci² držia na Slovensku ne jeden veľkostatok, najmä na území, ktoré Hitler „daroval“ Maďarsku a ktoré sa po víťaznom skončení nášho boja opäť vráti našej vlasti. Na obsadenom území vyhnali maďarskí veľkostatkári slovenských roľníkov a kolonistov z ich gazdovstiev a privlastnili si ich zem. Podobne aj zradcovia z takzvanej bratislavskej vlády, ktorí sa mohli za svoje judášske služby Nemcom a Maďarom voľne obohacovať, s najväčšou obľubou siahali po poľnohospodárskej pôde. Všetku túto zem Nemcov, Maďarov a ich zradcovských pomáhačov treba hneď bez náhrady vyvlastniť a dať ju bezplatne slovenským roľníkom. Pri rozdeľovaní veľkostatkov musia dostať príslušný diel aj poľnohospodárski robotníci na týchto veľkostatkoch zamestnaní.

5. Roľníkom v horských krajoch treba dať štátne a panské pasienky do užívania.

6. Slovenskí roľníci sa už aj v predošlých desaťročiach sdružovali v družstvách. Lenže už aj za Československa boli družstvá v rukách finančného kapitálu a za 6 rokov takzvaného samostatného Slovenska postavili ich bratislavskí zradcovia do služieb hitlerovskej politiky. Z týchto príčin neboli družstvá tak osožné a roľníkmi tak obľúbené, ako by si to zasluhovaly. Sme za štátnu podporu poľnohospodárskych družstiev. Veľký význam pripisujeme najmä družstvám, ktoré budú zásobovať roľníkov ušľachtilým osivom, umelým hnojivom a strojmi, prípadne budú zadovážovať stroje pre spoločné užívanie. Ale je bezpodmienečne potrebné, aby bola v družstvách zaručená úplná samospráva roľníkov a aby bolo v nich členstvo dobrovoľné. Len tak budú družstvá roľníkom ozaj na ošoh.

Týmito opatreniami sa polozenie roľníkov zlepší, ale sme si vedomí toho, že celá otázka slovenského roľníctva sa nimi nevyrieši.

Iste bude treba postupne ešte iných opatrení, o ktorých si slobodne rozhodne sám slovenský ľud. Naozaj sa bude môcť život slovenských roľníkov utvárať lepšie a radostnejšie len vtedy, keď nastane rozmach celého slovenského života, keď prestaneme byť chudobnou krajinou, ale vybudujeme si zdravý priemysel a využijeme prírodné zdroje našej krajiny i pracovné schopnosti nášho národa v prospech všetkých jeho príslušníkov.

Potom prestane doterajší stav, za ktorého musel roľník biedne živiť pri úmornej robote od svitu do mrku. A ani sa nebude musieť sťahovať do Kanady, Argentíny, či iných končín sveta. Všetkých nás slušne uživí naša slovenská zem.

Cieľom nášho boja je: vyhnáť nemeckých okupantov zo Slovenska a z celej Československej republiky, zúčtovať aj s maďarskými pánmi a vyhnáť aj ich zo Slovenska. Československá republika, ktorú si po svojom víťaznom boji vybudujeme, bude v dvojakom smere nová.

Tri slovanské národy, Česi, Slováci a Karpatskí Ukrajinci budú v nej úplne rovnoprávni: Slováci si budú vlastným gazdom na Slovensku, tak ako Česi v Česku a na Morave a Karpatskí Ukrajinci v Podkarpatskej krajine. A celá republika sa bude opierať o mocné slovanské Rusko.

A po druhé: Vnútorne pomery republiky sa usporiadajú tak, aby sa zlepšili sociálne pomery ľudu. Aby sa zlepšil konečne aj život slovenského roľníka.

Pravda, 15. 10. 1944, čís. 32. „Zlepšiť život roľníkov“. — Též Perom a krvou, Bratislava 1959, str. 199—202.

² Maďarskí džentríci — maďarské panstvo v pejoratívnom smyslu, honorace.